Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
PEDRA CRUZA VILLALÓNA
przedstawiona w dniu 2 lipca 2015 r.[1]

Sprawa C-163/14

Komisja Europejska
przeciwko
Królestwu Belgii

(skarga o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wniesiona przez Komisję przeciwko Królestwu Belgii)

Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego — Protokół (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej — Artykuł 3 — Immunitet podatkowy Unii — Zwolnienie — Regionalne opłaty za gaz i energię elektryczną — Pojęcie wynagrodzenia za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej — Pojęcie podatku — Pojęcie podatku pośredniego — Obowiązki świadczenia usługi publicznej

1. W niniejszej sprawie Komisja Europejska wystąpiła do Trybunału na podstawie art. 258 akapit drugi TFUE ze skargą o stwierdzenie, że Królestwo Belgii odmawiając zwolnienia instytucji i organów Unii mających siedziby w Brukseli z obowiązku zapłaty opłat przeznaczonych na finansowanie zadań określanych przez Królestwo Belgii jako zadania użyteczności publicznej w dziedzinie dostaw energii elektrycznej i gazu, państwo to uchybiło zobowiązaniom ciążącym na nim na podstawie art. 3 akapit drugi protokołu (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej załączonego do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwanego dalej „protokołem").

2. W myśl art. 343 TFUE, zgodnie z którym „Unia korzysta na terytorium państw członkowskich z przywilejów i immunitetów koniecznych do wykonywania jej zadań", protokół ustanawia immunitet podatkowy Unii. Immunitet jest uzasadniony rodzajem działalności Unii mającej charakter służby publicznej, która z zasady nie jest zarobkowa, a więc nie podlega opodatkowaniu[2], jak również koniecznością zapewnienia niezależności Unii od państw członkowskich oraz zasadą równości państw członkowskich, która wyklucza, aby jedno z nich uzyskiwało korzyści finansowe w związku z obecnością na jego terytorium tych instytucji i organów[3].

3. W niniejszej sprawie Trybunał będzie miał za zadanie określić zakres stosowania i przesłanki immunitetu podatkowego Unii, który do tej pory był przedmiotem jedynie trzech wyroków[4].

1 — Język oryginału: francuski.

2 — J. Mégret, M. Waelbroeck, J.V. Louis, D. Vignes i J.L. Dewost, *Le droit de la Communauté économique européenne. Commentaire du traité et des textes pris pour son application*, tom 15, Dispositions générales et finales, Éditions de l'Université de Bruxelles, 1987, „Aricle 218", pkt 8.

3 — Wyrok AGF Belgium, C-191/94, EU:C:1996:144, pkt 19; opinia rzecznik generalnej C. Stix-Hackl w sprawie Komisja/Belgia, C-437/04, EU:C:2006:434, pkt 41.

4 — Wyroki: AGF Belgium, C-191/94, EU:C:1996:144; Wspólnota Europejska/Belgia, C-199/05, EU:C:2006:678; Komisja/Belgia, C-437/04, EU:C:2007:178. Wyrok EBC/Niemcy, C-220/03, EU:C:2005:748, dotyczy porozumienia zawartego pomiędzy rządem niemieckim a Europejskim Bankiem Centralnym, w sprawie siedziby tej instytucji. Postanowienie Ufficio imposte consumo/Komisja, 2/68-IMM, EU:C:1968:50 dotyczy głównie porozumienia zawartego pomiędzy rządem włoskim a Komisją w celu utworzenia Wspólnego Centrum Badań Jądrowych.

I – **Ramy prawne**

A – *Prawo Unii*

4. Immunitet podatkowy Unii został ustanowiony w art. 3 protokołu.

5. Stanowi on:

„Unia, jej aktywa, przychody i inne mienie są zwolnione ze wszelkich podatków bezpośrednich.

Rządy państw członkowskich, wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, podejmują stosowne środki w celu umorzenia lub zwrotu kwoty podatków pośrednich lub podatków z tytułu sprzedaży wliczonych w cenę mienia ruchomego i nieruchomego, w przypadku gdy Unia dokonuje, do celów użytku służbowego, poważnych zakupów, których cena zawiera tego typu podatki. Jednakże stosowanie tych postanowień nie może spowodować zakłócenia konkurencji w obrębie Unii.

Zwolnień nie udziela się w stosunku do podatków i opłat, których wysokość stanowi jedynie wynagrodzenie za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej".

B – *Prawo belgijskie*

1. Finansowanie zadań użyteczności publicznej na rynku energii elektrycznej

6. Ordonnance relative à l'organisation du marché de l'électricité en Région de Bruxelles-Capitale [5] (zarządzenie w sprawie organizacji rynku energii elektrycznej w Regionie Bruxelles-Capitale, zwane dalej „zarządzeniem dotyczącym energii elektrycznej") z dnia 19 lipca 2001 r. reguluje wykonywanie zadań użyteczności publicznej. Zadania te są finansowane z opłaty, która obciąża dostawców energii elektrycznej.

7. Artykuł 24 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej, w wersji obowiązującej w dniu doręczenia uzasadnionej opinii [6] stanowi, co następuje:

„§ 1. Operator systemu dystrybucyjnego i dostawcy, każdy w dotyczącym go zakresie, są obowiązani do świadczenia usługi publicznej określonej w pkt 1–2 poniżej:

1) Zapewnienie minimalnej wielkości nieprzerwanych dostaw energii elektrycznej na użytek gospodarstw domowych, na zasadach określonych w Rozdziale IVa;

2) Dostarczanie energii elektrycznej według taryfy socjalnej mającej zastosowanie do osób oraz na zasadach określonych w przepisach federalnych oraz w Rozdziale IVa;

§ 2. Institut [bruxellois pour la gestion de l'environnement (instytut zarządzania ochroną środowiska w Brukseli)] jest zobowiązany do świadczenia usługi publicznej związanej z promowaniem racjonalnego wykorzystania energii elektrycznej poprzez informowanie, pokazy i udostępnianie wyposażenia, usługi i pomoc finansową na rzecz odbiorców końcowych […]".

5 — *Moniteur belge* z dnia 17 listopada 2001 r., s. 39135.

6 — To znaczy w dniu 27 lutego 2012 r. (zob. pkt 25 niniejszej opinii).

8. Artykuł 24a zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej w wersji obowiązującej w dacie doręczenia uzasadnionej opinii stanowi, co następuje:

„Operator systemu dystrybucyjnego jest ponadto obowiązany do świadczenia następujących usług publicznych:

1) zakup energii elektrycznej pochodzącej z odnawialnych źródeł energii, niewykorzystanej przez wytwórcę ani niedostarczonej osobom trzecim, w granicach własnych potrzeb;

2) wyłączne zadanie dotyczące budowy, konserwacji i odtwarzania instalacji oświetlenia publicznego na drogach publicznych i gminnych terenach zielonych […], jak również dostarczanie energii elektrycznej do tych instalacji; […];

3) pełnienie funkcji sprzedawcy awaryjnego i organizacja obsługi klientów przekazanych mu w ramach pełnienia tej funkcji;

4) informowanie odbiorców w gospodarstwach domowych i odbiorców profesjonalnych przyłączonych do sieci niskich napięć o cenach i warunkach przyłączenia i dostawy […]”.

9. Artykuł 26 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej wprowadza opłatę, której celem jest finansowanie wykonywania zadań z zakresu usług publicznych określonych w art. 24 i 24 a (zwaną dalej „regionalną opłatą za energię elektryczną”). Wspomniany art. 26 w wersji obowiązującej w dniu wydania uzasadnionej opinii stanowi, co następuje:

„§ 1. Posiadanie zezwolenia dotyczącego dostaw wydanego na podstawie art. 21[7] stanowi podstawę pobierania miesięcznej opłaty obciążającej osobę fizyczną lub prawną, którym zostało udzielone zezwolenie, zwaną dalej »podatnikami«.

§ 2. Opłata jest naliczana pierwszego dnia każdego miesiąca. Jest ona płatna do piętnastego dnia miesiąca następnego.

Podatnik jest zwolniony z opłaty z tytułu mocy pozostawionej do dyspozycji odbiorców na potrzeby ich sieci transportu kolejowego, linii tramwajowych lub metra.

§ 3. Opłata obliczana jest na podstawie mocy pozostawionej przez podatnika do dyspozycji uprawnionych odbiorców końcowych za pośrednictwem sieci, przyłączeń i linii bezpośrednich 70 kV i mniej, na obszarze Regionu Bruxelles-Capitale. […]

§ 7. Dochód z opłat zasila fundusze, o których mowa odpowiednio w art. 2 pkt 15 i 16 zarządzenia z dnia 12 grudnia 1991 r. ustanawiającego fundusze budżetowe […] [8].

§ 8. Opłata jest naliczana od stycznia 2004 r.”.

10. Artykuł 26 ust. 4 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej określa stawki regionalnej opłaty za energię elektryczną: poszczególnym zakresom mocy oddanej do dyspozycji odpowiada kwota w EUR.

7 — Artykuł 21 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej stanowi w brzmieniu obowiązującym w dniu wydania uzasadnionej opinii, że „dostawcy, aby dostarczać energię elektryczną uprawnionym odbiorcom na obszarze Regionu Bruxelles-Capitale, obowiązani są posiadać zezwolenie dotyczące dostaw udzielone przez rząd […]”.

8 — Fundusze, o których mowa w art. 2 pkt 15 i 16 zarządzenia z dnia 12 grudnia 1991 r. ustanawiającego fundusze budżetowe (*Moniteur belge* z dnia 26 lutego 1992 r., s. 4066), to Fonds spécial de guidance énergétique (specjalny fundusz doradztwa energetycznego) oraz Fonds relatif à la politique de l’énergie (fundusz polityki energetycznej).

11. W art. 26 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej znajdował się, do czasu nowelizacji tego przepisu w 2011 r.[9], § 9, zgodnie z którym „koszty związane z wykonywaniem zadań z zakresu usług publicznych określonych w art. 24, które przewyższają kwotę opłat pobranych na podstawie niniejszego artykułu, są ponoszone przez operatorów systemu dystrybucyjnego, jako koszty eksploatacyjne. Uwzględnianie tych kosztów w taryfach jest regulowane przepisami federalnymi".

2. Finansowanie zadań z zakresu usług publicznych na rynku gazu

12. Ordonnance relative à l'organisation du marché du gaz en Région de Bruxelles-Capitale concernant des redevances de voiries en matière de gaz et d'électricité et portant modification de l'Ordonnance Électricité[10] (zarządzenie w sprawie organizacji rynku gazu w Regionie Bruxelles-Capitale dotyczące opłat za zajęcie przestrzeni drogowej w związku z dostarczaniem gazu i energii elektrycznej, zmieniające zarządzenie dotyczące energii elektrycznej) z dnia 1 kwietnia 2004 r. (zwane dalej „zarządzeniem dotyczącym gazu"), podobnie jak zarządzenie dotyczące energii elektrycznej przewiduje wykonywanie zadań z zakresy usług publicznych. Zadania te są finansowane z opłaty obciążającej operatora systemu dystrybucyjnego gazu, a także dostawcę gazu.

13. Artykuł 18 zarządzenia w dotyczącego gazu w wersji obowiązującej w dniu wydania uzasadnionej opinii stanowi, co następuje:

„Operator systemu dystrybucyjnego i dostawcy, każdy w dotyczącym go zakresie, są obowiązani do świadczenia usługi publicznej określonej w pkt 1–3 poniżej:

1) zapewnienie minimalnej wielkości nieprzerwanych dostaw gazu na użytek gospodarstw domowych, na zasadach określonych w Rozdziale Va;

2) dostarczanie gazu według taryfy socjalnej mającej zastosowanie do osób oraz na zasadach określonych w przepisach federalnych oraz w Rozdziale Va;

3) nieodpłatne usługi w zakresie zapobiegania ryzykom związanym z używaniem gazu ziemnego świadczone dla gospodarstw domowym na ich wniosek […]".

14. Zarządzeniem z dnia 14 grudnia 2006 r.[11]. do zarządzenia dotyczącego gazu został wprowadzony nowy art. 18a. Artykuł ten, w wersji obowiązującej w dniu wydania uzasadnionej opinii stanowi, co następuje:

„§ 1. Operator systemu dystrybucyjnego jest ponadto obowiązany do świadczenia następującej usługi publicznej:

1) organizacja obsługi relacji z odbiorcami oraz udzielanie informacji na temat cen i warunków przyłączenia mających zastosowanie do odbiorców w gospodarstwach domowych […]".

9 — Ordonnance modifiant l'ordonnance du 19 juillet 2001 relative à l'organisation du marché de l'électricité en Région de Bruxelles-Capitale et l'ordonnance du 12 décembre 1991 créant des fonds budgétaires (zarządzenie zmieniające zarządzenie z dnia 19 lipca 2001 r. dotyczące organizacji rynku energii elektrycznej w Regionie Bruxelles-Capitale oraz zarządzenie z dnia 12 grudnia 1991 r. ustanawiające fundusze budżetowe) z dnia 20 lipca 2011 r. (*Moniteur belge* z dnia 10 sierpnia 2011 r., s. 45558), uchyliło art. 26 § 9 zarządzenia w sprawie energii elektrycznej.

10 — *Moniteur belge* z dnia 26 kwietnia 2004 r., s. 34281.

11 — Ten artykuł 18a został wprowadzony do zarządzenia dotyczącego gazu przez ordonnance du 14 décembre 2006 modifiant les ordonnances du 19 juillet 2001 et du 1er avril 2004 relatives à l'organisation du marché de l'électricité et du gaz en Région de Bruxelles-Capitale et abrogeant l'ordonnance du 11 juillet 1991 relative au droit à la fourniture minimale d'électricité et l'ordonnance du 11 mars 1999 établissant des mesures de prévention des coupures de gaz à usage domestique (zarządzenie z dnia 14 grudnia 2006 r. zmieniające zarządzenia z dnia 19 lipca 2001 r. oraz z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji rynku energii elektrycznej i gazu w Regionie Bruxelles-Capitale i uchylające zarządzenie z dnia 11 lipca 1991 r. dotyczące prawa do minimalnych dostaw energii elektrycznej oraz zarządzenie z dnia 11 marca 1999 r. w sprawie środków mających na celu zapobieganie przerwom w dostawach gazu dla gospodarstw domowych) (*Moniteur belge* z dnia 9 stycznia 2007 r., s. 537).

15. Artykuł 20 zarządzenia dotyczącego gazu wprowadza opłatę, której celem jest finansowanie wykonywania zadań z zakresu usług publicznych określonych w art. 18 i 18a (zwaną dalej „regionalną opłatą gazową"). Dla ułatwienia regionalna opłata za energię elektryczną i regionalna opłata gazowa będą w dalszej części określane łącznie jako „opłaty regionalne".

16. Artykuł 20 zarządzenia dotyczącego gazu [12] stanowi, że „koszty związane z wykonywaniem zadań z zakresu usług publicznych określonych w art. 18 i 18a, są ponoszone przez operatorów systemu dystrybucyjnego, jako koszty eksploatacyjne. Uwzględnianie tych kosztów w taryfach jest regulowane przepisami federalnymi".

17. W 2011 r. art. 20 zarządzenia dotyczącego gazu został uchylony i wprowadzony został nowy art. 20p [13]. Zgodnie z art. 20p zarządzenia dotyczącego gazu:

„§ 1. Posiadanie koncesji dotyczącej dostaw wydanej na podstawie art. 15 [14] stanowi podstawę pobierania miesięcznej opłaty obciążającej osobę fizyczną lub prawną, którym zostało udzielone zezwolenie, zwaną dalej »podatnikiem«.

§ 2. Opłata jest naliczana pierwszego dnia każdego miesiąca. Jest ona płatna do piętnastego dnia miesiąca następnego.

§ 3. Z zastrzeżeniem postanowień akapitu drugiego, opłata naliczana jest na podstawie przepustowości liczników obsługiwanych przez operatora systemu na obszarze Regionu Bruxelles-Capitale, zainstalowanych u odbiorców końcowych. Przepustowość licznika określa się w oparciu o określoną w metrach sześciennych maksymalną wielkość przepływu gazu w ciągu godziny, dla jakiej został skonstruowany licznik […].

[…]

§ 7. Dochód z opłat zasila fundusze, o których mowa odpowiednio w art. 2 pkt 15 i 16 zarządzenia z dnia 12 grudnia 1991 r. ustanawiającego fundusze budżetowe […];

§ 8. Opłata jest naliczana od stycznia 2012 r.".

18. Artykuł 20p § 4 zarządzenia dotyczącego gazu określa stawki regionalnej opłaty gazowej podobne do tych przewidzianych w art. 26 § 4 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej.

II – **Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi**

19. Do dnia 31 lipca 2009 r. dostawcą energii elektrycznej i gazu dla Komisji, Rady Unii Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, mających siedziby w Brukseli, była spółka Electrabel. Zawarta z Electrabel umowa (zwana dalej „umową ze spółką Electrabel") przewidywała, że kwota opłat regionalnych obciążających Electrabel na podstawie art. 26 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej oraz art. 20, a następnie art. 20p zarządzenia dotyczącego gazu, była ponoszona przez Unię. Unia miała obowiązek uiszczać je spółce Electrabel, która następnie przekazywała je władzom Regionu Bruxelles-Capitale.

12 — Zmieniony cytowanym w poprzednim przypisie zarządzeniem z dnia 14 grudnia 2006 r.

13 — Przez zarządzenie z dnia 20 lipca 2011 r. zmieniające zarządzenie dotyczące gazu (*Moniteur belge* z dnia 10 sierpnia 2011 r., s. 45586).

14 — Artykuł 15 zarządzenia dotyczącego gazu stanowi, że „dostawcy obowiązani są posiadać licencję dotyczącą dostaw gazu uprawnionym odbiorcom na obszarze Regionu Bruxelles-Capitale […]".

20. W lipcu 2005 r. Komisja uznając, że jest zwolniona z opłat regionalnych na podstawie art. 3 protokołu, zaprzestała uiszczać te opłaty spółce Electrabel. Jednocześnie zwróciła się drogą nieformalną do władz Regionu Bruxelles-Capitale o zwolnienie jej z obowiązku uiszczania opłat regionalnych.

21. Gdy powyższe nieformalne próby kontaktu okazały się bezskuteczne, Komisja w dniu 27 czerwca 2008 r. skierowała do Królestwa Belgii wezwanie do usunięcia uchybienia, w którym zarzuciła temu państwu, że stosując do instytucji Unii art. 26 zarządzenia dotyczącego energii oraz art. 20 zarządzenia dotyczącego gazu, narusza art. 3 akapit drugi protokołu. W piśmie z dnia 9 września 2008 r. doręczonym w dniu 15 września 2008 r. Królestwo Belgii przedstawiło swoje uwagi dotyczące pierwszego wezwania do usunięcia uchybienia.

22. W dniu 15 kwietnia 2009 r. Komisja skierowała do Królestwa Belgii, w miejsce pierwszego, drugie wezwanie do usunięcia uchybienia dotyczące naruszenia art. 3 akapit drugi protokołu. Drugie wezwanie do usunięcia uchybienia jest prawie identyczne z pierwszym z tą różnicą, że Komisja zdaje się uważać, iż Królestwo Belgii narusza swoje zobowiązania począwszy od 2001 r., a nie od 2004 r., jak wskazano w pierwszym wezwaniu do usunięcia uchybienia [15].

23. W dniu 22 kwietnia 2011 r. Komisja wniosła pozew do Tribunal de première instance de Bruxelles (sądu pierwszej instancji w Brukseli) przeciwko państwu belgijskiemu, Regionowi Bruxelles-Capitale, spółkom Electrabel i Sibelga, operatorowi systemu dystrybucyjnego gazu w Regionie Bruxelles-Capitale. Komisja żąda zwrotu opłat regionalnych, które uiściła od dnia 1 lipca 2004 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. [16]. w wysokości 4 036 170,88 EUR, z zastrzeżeniem możliwości żądania wyższej kwoty z tytułu wcześniejszych okresów [17].

24. Po wygaśnięciu umowy ze spółką Electrabel, instytucje i organy Unii zawarły umowę z innym dostawcą energii elektrycznej i gazu, spółką Luminus (zwaną dalej „umową ze spółką Luminus"). W przeciwieństwie do umowy ze spółką Electrabel, umowa ze spółką Luminus nie przewiduje uiszczania opłat regionalnych przez instytucje i organy Unii. Jednakże Luminus, trzema pismami datowanymi na 13 maja 2011 r., 21 października 2011 r. i 2 lipca 2013 r. zażądała od Unii zwrotu zapłaconych przez siebie opłat regionalnych w łącznej kwocie 2 235 404,51 EUR i wezwała ją do zapłaty tej kwoty w terminie do dnia 14 sierpnia 2014 r. [18].

25. W uzasadnionej opinii z dnia 27 lutego 2012 r. Komisja wskazała Królestwu Belgii, że odmawiając zwolnienia instytucji Unii z opłat regionalnych przewidzianych w art. 26 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej oraz w art. 20 zarządzenia dotyczącego gazu, państwo to naruszało art. 3 akapit drugi protokołu. Pismem z dnia 23 kwietnia 2012 r. Królestwo Belgii przedstawiło uwagi do uzasadnionej opinii.

26. Ponieważ argumenty przedstawione przez Królestwo Belgii nie były dla Komisji przekonujące i ponieważ państwo to nie zmieniło swojego stanowiska, Komisja wniosła niniejszą skargę.

15 — Drugie wezwanie do usunięcia uchybienia powołuje się bowiem na pismo, w którym Komisja zwróciła się do władz Regionu Bruxelles-Capitale o zwrot opłat regionalnych „począwszy od daty ich ustanowienia w 2001 r.". Zwracam jednak uwagę, że Komisja, w drugim wezwaniu do usunięcia uchybienia (podobnie jak w pierwszym wezwaniu do usunięcia uchybienia, uzasadnionej opinii i skardze) żąda stwierdzenia, że Królestwo Belgii, nie zwalniając Unii „z opłat ustanowionych na podstawie art. 26 [zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej] oraz art. 20 [zarządzenia dotyczącego gazu], uchybiło zobowiązaniom, które ciążą na nim na mocy art. 3 akapit drugi protokołu". Otóż art. 26 § 8 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej stanowi, że „opłata jest naliczana od stycznia 2004 r.", a zarządzenie dotyczące gazu zostało przyjęte w 2004 r.

16 — We wrześniu 2008 r. Komisja zaczęła ponownie wpłacać opłaty regionalne spółce Electrabel i zwróciła jej kwotę zaległych opłat regionalnych od lipca 2005 r.

17 — Sprawa jest w toku i ma być rozpoznawana w dniu 21 maja 2015 r.

18 — Nie wiem, czy Unia zastosowała się do wezwania, a jeżeli nie, to czy spółka Luminus wystąpiła z powództwem o zapłatę, jak uprzedzała.

III – **Skarga Komisji**

27. Komisja zarzuca, że Królestwo Belgii odmawiając zwolnienia instytucji i organów Unii z opłat regionalnych przewidzianych w art. 26 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej oraz w art. 20 zarządzenia dotyczącego gazu oraz sprzeciwiając się zwrotowi tych opłat przez Region Bruxelles-Capitale, uchybiło zobowiązaniom, które ciążą na nim na mocy art. 3 akapit drugi protokołu.

28. Komisja stoi na stanowisku, że przesłanki zwolnienia z podatków pośrednich określone w art. 3 akapit drugi protokołu, są spełnione: dostarczanie energii elektrycznej i gazu stanowi dla Unii poważny zakup do celów użytku służbowego.

29. Komisja podnosi, że wyrok Komisja/Belgia, C-437/04, EU:C:2007:178, w którym Trybunał stwierdził, że immunitet nie ma zastosowania, ponieważ podatnikiem w tej sprawie nie była Unia, lecz jej kontrahent, nie może być punktem odniesienia dla niniejszej sprawy. Tamten wyrok dotyczył bowiem podatku bezpośredniego, podczas gdy opłaty regionalne stanowią podatki pośrednie. Zdaniem Komisji, chociaż Unia nie jest podatnikiem opłat regionalnych, w praktyce zawsze ponosi ich ciężar, z uwagi na, to że mają one charakter podatku pośredniego, a także dlatego, że taka jest intencja belgijskiego ustawodawcy.

30. Jeżeli chodzi o art. 3 akapit trzeci protokołu, który wyłącza ze zwolnienia podatki stanowiące „jedynie wynagrodzenie za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej", to zdaniem Komisji nie ma on zastosowania w niniejszej sprawie. Z jednej strony, Unia nie jest wyłącznym odbiorcą usług użyteczności publicznej, które są lub mogłyby być świadczone na jej rzecz, jak tego wymaga orzecznictwo Trybunału. Z drugiej strony, brak jest wymaganego przez orzecznictwo bezpośredniego i proporcjonalnego związku pomiędzy rzeczywistym kosztem usługi a kwotą opłat regionalnych.

31. Komisja wnosi do Trybunału o stwierdzenie, że Królestwo Belgii uchybiło zobowiązaniom, które ciążą na nim na mocy art. 3 akapit drugi protokołu. Komisja żąda także obciążenia Królestwa Belgii kosztami postępowania.

IV – **Postępowanie przed Trybunałem**

32. W odpowiedzi na skargę Królestwo Belgii podnosi, że art. 3 akapit drugi protokołu nie zwalnia instytucji i organów Unii z opłat regionalnych. Państwo to twierdzi, że rozstrzygnięcie przyjęte przez Trybunał w wyroku Komisja/Belgia, C-437/04, EU:C:2007:178, należy zastosować w niniejszej sprawie, ponieważ Unia nie jest podatnikiem opłat regionalnych, przy czym ani zarządzenie w sprawie energii elektrycznej, ani zarządzenie w sprawie gazu nie nakazuje podatnikowi przenoszenia ciężaru tych opłat na odbiorcę końcowego, zatem przeniesienie ich ciężaru na Unię ma charakter czysto kontraktowy. Na wypadek gdyby Trybunał miał uznać, że art. 3 akapit drugi protokołu ma zastosowanie do opłat regionalnych, Królestwo Belgii podnosi posiłkowo, że zwolnienie nie powinno być udzielone z uwagi na brzmienie akapitu trzeciego tego przepisu. Królestwo Belgii wnosi do Trybunału o oddalenie skargi jako bezpodstawnej oraz o obciążenie Komisji kosztami postępowania.

33. Komisja powtarza w replice, że chociaż obowiązek zapłaty opłat regionalnych ciąży na dostawcy lub operatorze systemu, to odpowiada on tylko za jej pobranie, przenosząc jej ciężar na odbiorcę końcowego. Jeżeli chodzi o art. 3 akapit trzeci protokołu, Komisja podkreśla, że Unia nie korzysta z żadnej z usług publicznych finansowanych z regionalnej opłaty gazowej, ponieważ odbiorcami tych usług są wyłącznie gospodarstwa domowe oraz że zadania z zakresu usług publicznych finansowane z regionalnej opłaty za energię elektryczną bądź nie stanowią usług, bądź też nie są świadczone wyłącznie na rzecz Unii.

34. Królestwo Belgii w duplice podkreśla między innymi, że nie ma znaczenia, czy opłaty regionalne określi się jako podatek bezpośredni, czy podatek pośredni, ponieważ wbrew temu, co twierdzi Komisja, ciężar podatków pośrednich nie w każdym przypadku jest przenoszony na odbiorcę końcowego.

V – **Ocena**

35. Zanim przystąpię do analizowania argumentów Komisji, wydaje mi się użyteczne przypomnieć krótko strukturę art. 3 protokołu, w celu określenia elementów składających się na zarzucane Królestwu Belgii uchybienie.

A – *W przedmiocie struktury art. 3 protokołu*

36. Artykuł 3 protokołu wprowadza rozróżnienie pomiędzy podatkami bezpośrednimi a podatkami pośrednimi. Jak podkreślił Trybunał, te pierwsze są przedmiotem „bezwarunkowego i generalnego" zwolnienia, natomiast immunitet podatkowy odnoszący się do tych drugich „nie jest nieograniczony" [19]. Artykuł 3 akapit pierwszy protokołu stanowi bowiem, że „Unia, jej aktywa, przychody i inne mienie są zwolnione ze wszelkich podatków bezpośrednich": immunitet ten nie przewiduje żadnego wyjątku. Natomiast art. 3 akapit drugi protokołu przewiduje „umorzeni[e] lub zwrot[…] kwoty podatków pośrednich lub podatków z tytułu sprzedaży wliczonych w cenę mienia ruchomego i nieruchomego, w przypadku gdy Unia dokonuje, do celów użytku służbowego, poważnych zakupów, których cena zawiera tego typu podatki". Stanowi on również, że „stosowanie tych postanowień nie może spowodować zakłócenia konkurencji w obrębie Unii". Zwolnienie z podatków pośrednich jest zatem udzielane wyłącznie wówczas, gdy spełnione są trzy przesłanki: po pierwsze, podatki pośrednie muszą być uiszczone w związku z poważnym zakupem, po drugie, zakup ten powinien być dokonany przez Unię do celów użytku służbowego, po trzecie, zwolnienie nie może wpływać na konkurencję [20].

37. Jeżeli chodzi o art. 3 akapit trzeci protokołu, stanowi on, że „[z]wolnień nie udziela się" w przypadku opłat, które stanowią „jedynie wynagrodzenie za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej".

38. W odniesieniu do zakresu stosowania art. 3 protokołu, Trybunał orzekł w wyroku AGF Belgium, że „z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w art. 3 akapit drugi i trzeci […], immunitet dotyczy wszystkich rodzajów podatków, bezpośrednich i pośrednich" [21].

19 — Wyrok Wspólnota europejska, C-199/05, EU:C:2006:678, pkt 31.

20 — Wyjaśnię, że umorzenie lub zwrot podatków pośrednich lub podatków z tytułu sprzedaży przewidziane w art. 3 akapit drugi protokołu, ma zastosowanie do każdego rodzaju sprzedaży, w tym do świadczenia usług (wyrok AGF Belgium, C-191/94, EU:C:1996:144, pkt 36).

21 — C-191/94, EU:C:1996:144, pkt 20.

39. Podkreślam, że pojęcie podatku w rozumieniu art. 3 protokołu niezależnie, czy chodzi o „podatki bezpośrednie", o których mowa w akapicie pierwszym tego przepisu, czy „podatki pośrednie lub podatki z tytułu sprzedaży", o których mowa w jego akapicie drugim, podlega wykładni autonomicznej. Trybunał orzekł bowiem w tymże wyroku AGF Belgium, że art. 3 protokołu ma zastosowanie do podwyżki składki ubezpieczeniowej, „niezależnie od tego, w jaki sposób kwalifikuje ją prawo krajowe" (sąd odsyłający w tamtej sprawie wskazał, że sporne podwyżki składek wydają mu się bardziej zbliżone do składek na ubezpieczenia społeczne niż do danin podatkowych) [22].

40. „Odstępstwo" od stosowania art. 3 protokołu zawarte w akapicie trzecim tego przepisu, dotyczy „jedynie wynagrodzenia za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej". Akapit trzeci określa zatem przy pomocy przesłanek negatywnych zakres stosowania art. 3 protokołu, wyłączając z niego opłaty z tytułu usług użyteczności publicznej. Zwracam w tym względzie uwagę, że opłaty tego rodzaju są wyłączone z zakresu stosowania art. 3, ponieważ przepis ten ustanawia immunitet podatkowy, a opłaty, które można zakwalifikować jako „wynagrodzenie za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej" nie mają charakteru podatkowego. Pojęcie świadczenia wzajemnego – „wynagrodzenia" – jest bowiem zasadniczo obce pojęciu podatku [23].

41. „Odstępstwo" od stosowania art. 3 protokołu zawarte w akapicie drugim tego przepisu jest związane, jak się wydaje, z wymogiem, aby podatki pośrednie były „wliczone w cenę mienia ruchomego i nieruchomego" nabywanego przez Unię: podatek pośredni powinien być zawarty w cenie mienia. Przesłanki dotyczące wagi i celu zakupu (użytek służbowy przez Unię) dotyczą bowiem *konkretnego* zakupu, w związku z którym pobierany jest podatek pośredni, a nie charakteru samego podatku: chodzi więc o merytoryczne przesłanki immunitetu, a nie o warunki jego stosowania [24]. Podobnie, brak wpływu na konkurencję na rynku wewnętrznym powinien być rozpatrywany wyłącznie jako przesłanka merytoryczna.

42. Podkreślam, że nie istnieją inne odstępstwa od stosowania art. 3 protokołu, niż te o których mowa w dwóch poprzedzających punktach. W wyroku AGF Belgia Trybunał stwierdził bowiem, że art. 3 protokołu ma zastosowanie do „każdego rodzaju podatków", „z *jedynymi* odstępstwami" przewidzianymi w akapitach drugim i trzecim tego przepisu [25]. Trybunał uzasadnia wyjątkowy charakter tych dwóch odstępstw brzmieniem art. 3 protokołu, które jego zdaniem, definiuje immunitet „w sposób bardzo szeroki" [26]. Uważam ponadto, że obydwa te odstępstwa są jedynymi odstępstwami od

22 — Ibidem, pkt 16: „sporne opłaty, *niezależnie od tego, jak zostaną zakwalifikowane przez prawo krajowe*, nie mogą być utożsamiane ze składkami należnymi od osób podlegających systemowi zabezpieczenia społecznego lub należących do instytucji zabezpieczeń społecznych […]" (wyróżnienie moje). Jak podkreśla rzecznik generalny F. Jacobs, „zaklasyfikowanie danej opłaty w świetle prawa krajowego nie ma znaczenia. Pojęcia »podatków« i »opłat« użyte w art. 3 należy interpretować uwzględniając ich zwykłe znaczenie oraz cel tego przepisu. Tylko takie podejście pozwoli zapewnić pełną skuteczność tego przepisu oraz jego jednolite stosowanie" (opinia rzecznika generalnego Jacobsa w sprawie AGF Belgium, C-191/94, EU:C:1996:53, pkt 17). Zobacz również, w odniesieniu do (obecnego) art. 13 akapit drugi protokołu, dotyczącego zwolnienia podatkowego urzędników, wyrok Humblet/ État belge, 6/60-IMM, EU:C:1960:48: „zważywszy, że jeżeli chodzi o prawo, które należy zastosować, kwestię ogólną należy rozstrzygnąć zgodnie z prawem Wspólnoty […], a nie zgodnie z prawem belgijskim". Podobnie w wyroku Komisja/Belgia, C-437/04, EU:C:2007:178, pkt 44–46, Trybunał dokonuje autonomicznej wykładni pojęcia „podatku bezpośredniego" w rozumieniu art. 3 akapit pierwszy protokołu.

23 — Jak zauważa rzecznik generalny F. Jacobs w sprawie AGF Belgium, „wynagrodzenie z tytułu świadczenia usługi użyteczności publicznej stanowi cenę zapłaconą za konkretną usługę. Istnieje bezpośredni związek pomiędzy wynagrodzeniem a otrzymanym świadczeniem […]. Nie jest tak w przypadku podatku, kiedy to związek pomiędzy zapłatą a jakimkolwiek otrzymanym świadczeniem jest pośredni i odległy" (opinia rzecznika generalnego F. Jacobsa w sprawie AGF Belgium, C-191/94, EU:C:1996:53, pkt 31 i 32). Rozróżnienie pomiędzy podatkami a wynagrodzeniem za otrzymaną usługę jest zresztą znane w prawie podatkowym państw członkowskich: zob. w tym względzie opinię rzecznika generalnego K. Roemera w sprawie Van Leeuwen, 32/67, EU:C:1968:2, który podkreśla, że rozróżnienie pomiędzy podatkami a opłatami stanowiącymi wyłącznie wynagrodzenie za usługi świadczone przez instytucje publiczne, jest znane w prawie niderlandzkim, niemieckim, francuskim, włoskim i belgijskim; jeżeli chodzi o prawo francuskie, zob. J. Lamarque, O. Négrin i L. Ayrault, *Droit fiscal général*, wyd. 3, LexisNexis, 2014, paragraf 94 i następne.

24 — Jeżeli wartość zakupu jest niewielka i immunitet nie zostanie przez to przyznany, omawiana opłata nie utraci przez to swoich cech podatku: art. 3 protokołu będzie miał do niej zastosowanie. Odmowa zwolnienia wynika jedynie z tego, że czynność nie spełnia jednej z przesłanek merytorycznych zawartych w akapicie drugim tego przepisu, tj. wymogu, aby zakup był „poważny".

25 — C-191/94, EU:C:1996:144, pkt 20 (wyróżnienie moje).

26 — Ibidem, pkt 19.

stosowania art. 3 protokołu, ponieważ są one jednoznaczne. Gdyby bowiem intencją ustawodawcy Unii było dopuszczenie innych odstępstw od art. 3, określiłby on jednoznacznie te odstępstwa, tak jak to uczynił w odniesieniu do wynagrodzenia z tytułu świadczenia usług użyteczności publicznej i podatków pośrednich, które nie są zawarte w cenie nabytego mienia.

B – *W przedmiocie elementów składających się na uchybienie*

43. Komisja podnosi, że Królestwo Belgii, odmawiając Unii objęcia opłat regionalnych immunitetem, uchybiło obowiązkom, które na nim ciążą na mocy art. 3 akapit drugi protokołu.

44. Komisja powinna więc udowodnić, że opłaty regionalne spełniają przesłanki przewidziane w art. 3 akapit drugi protokołu. Komisja powinna wykazać, że opłaty regionalne są „wliczone w cenę", którą płaci Unia za dostawy energii elektrycznej i gazu oraz że dostawy te stanowią „poważny zakup" dokonywany do celów „użytku służbowego", a także że nie powodują one zakłócenia konkurencji na rynku wewnętrznym.

45. Królestwo Belgii twierdzi, że art. 3 akapit drugi protokołu ma zastosowanie wyłącznie do podatków, w odniesieniu do których Unia jest w świetle prawa krajowego podatnikiem. W konsekwencji, jeżeli tak jak w niniejszej sprawie, Unia ponosi ciężar podatku na podstawie umowy zawartej z podatnikiem, podatek ten nie jest objęty immunitetem przewidzianym w art. 3 protokołu. Komisja powinna więc również wykazać, że art. 3 akapit drugi protokołu ma zastosowanie do podatków, których ciężar ponosi Unia nie będąc podatnikiem.

46. Posiłkowo Królestwo Belgii podnosi, że opłaty regionalne stanowią jedynie wynagrodzenie z tytułu świadczenia usług użyteczności publicznej w rozumieniu art. 3 akapit trzeci protokołu oraz że w związku z tym nie korzystają one z immunitetu przewidzianego w akapicie drugim tego artykułu. Komisja powinna zatem wykazać, że opłaty regionalne nie są jedynie wynagrodzeniem z tytułu świadczenia usług użyteczności publicznej [27].

47. Uważam, że bezsporne jest, iż w niniejszej sprawie zostały spełnione trzy przesłanki zastosowania immunitetu odnoszące się do podatków pośrednich; zresztą Królestwo Belgii nie kwestionuje, że są one spełnione. Przeanalizuję więc bardzo krótko te trzy przesłanki, po czym przejdę do kwestii, które są między stronami sporne. Chodzi z jednej strony o możliwość zastosowania art. 3 akapit drugi protokołu do podatków, których ciężar ponosi Unia nie będąc podatnikiem, która to kwestia zajmuje centralne miejsce zarówno w pismach Komisji jak i Królestwa Belgii, a z drugiej strony, odpowiadając na argument podniesiony posiłkowo przez Królestwo Belgii, o zakwalifikowanie opłat regionalnych wyłącznie jako wynagrodzenia z tytułu świadczenia usług użyteczności publicznej w rozumieniu art. 3 akapit trzeci protokołu.

C – *W przedmiocie przesłanek stosowania immunitetu przewidzianego w art. 3 akapit drugi protokołu*

48. Przypomnę, że immunitet odnoszący się do podatków pośrednich jest przyznawany wyłącznie wówczas, gdy podatki te są uiszczane w związku z poważnym zakupem, jeżeli Unia dokonuje tego zakupu do celów użytku służbowego oraz jeśli immunitet nie spowoduje zakłócenia konkurencji na rynku wewnętrznym.

27 — Wyjaśnię w tym względzie, że kwalifikacja opłat regionalnych przyjęta w prawie belgijskim nie będzie Komisji w niczym pomocna, ponieważ, jak zauważyłem, pojęcie podatku w rozumieniu art. 3 protokołu podlega wykładni autonomicznej. Nie ma więc znaczenia, że regionalna opłata gazowa wydaje się być traktowana w świetle prawa belgijskiego raczej jako podatek niż jako opłata z tytułu świadczenia usług użyteczności publicznej, ponieważ aby można było traktować ją jako wynagrodzenie za świadczone usługi, musiałyby one być świadczone na rzecz konkretnego podatnika, co w tym przypadku nie ma miejsca. Zobacz opinię wydaną przez Conseil d'État (belgijską radę stanu) dotyczącą wstępnego projektu ordonnance relative à l'organisation du marché de l'électricité en Région de Bruxelles-Capitale, Parlement de Bruxelles-Capitale (zarządzenia w sprawie organizacji rynku energii elektrycznej w Regionie Bruxelles-Capitale), documents parlementaires, session 2000/2001, dokument nr A-192/1-00/01, s. 64.

49. Nie mam wątpliwości, że w niniejszej sprawie przesłanki te są spełnione.

50. Dostarczanie energii elektrycznej i gazu czterem instytucjom i organom Unii jest bowiem z pewnością poważnym zakupem; przypomnę, że przedmiotem zawisłego przed tribunal de première instance de Bruxelles sporu dotyczącego umowy ze spółką Electrabel, jest kwota przewyższająca 4 miliony EUR oraz że kwota, której domaga się od Unii spółka Luminus przewyższa 2 miliony EUR. Uważam również, że zakup niewątpliwie jest dokonywany do celów użytku służbowego: bez elektryczności i gazu urzędnicy Unii nie mogliby pracować [28].

51. Jeżeli chodzi o trzecią przesłankę, odnoszącą się do wpływu na konkurencję, strony nie wspomniały nawet o niej. Wydaje mi się zresztą, że może ona nakładać się na drugą przesłankę dotyczącą przeznaczenia zakupu do użytku służbowego: w przypadku gdy Unia dokonuje zakupu mienia ruchomego lub nieruchomego do celów użytku służbowego, wykonuje ona działalność nie mającą celu zarobkowego, a taka działalność pozostaje bez wpływu na konkurencję [29].

52. Podkreślę na koniec, że trzy analizowane wyżej przesłanki są jedynymi przesłankami przewidzianymi w art. 3 akapit drugi protokołu. Chociaż Trybunał w wyroku Komisja/Belgia oraz w wyroku Wspólnota Europejska zwrócił uwagę, że Komisja nie przedstawiła żadnego dowodu na potwierdzenie, iż odmowa przyznania immunitetu mogłaby mieć niekorzystny wpływ na niezależność Wspólnoty i na jej prawidłowe funkcjonowanie, uczynił to jednak tytułem uzupełnienia, wykluczywszy wcześniej przyznanie immunitetu z innych przyczyn [30]. Zatem Trybunał nie uważa niekorzystnego wpływu na niezależność i prawidłowe funkcjonowanie Unii za dodatkową przesłankę przyznania immunitetu.

D – *W przedmiocie stosowania art. 3 protokołu do podatków, których ciężar ponosi Unia nie będąc w świetle prawa krajowego podatnikiem*

53. Królestwo Belgii twierdzi, że nie uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążą na mocy art. 3 akapit drugi protokołu, ponieważ przepis ten ma zastosowanie wyłącznie do podatków, w odniesieniu do których podatnikiem jest w świetle prawa krajowego Unia. Tymczasem w przypadku opłat regionalnych tak nie jest. Jeżeli Unia ponosi ich ciężar, to zdaniem Królestwa Belgii, wynika to z umowy łączącej ją z podatnikiem: ponieważ Unia zgodziła się, aby ciężar ten został na nią przeniesiony.

54. Królestwo Belgii powołuje się w tym względzie na wyrok Komisja/Belgia [31]. W wyroku tym Trybunał orzekł, że art. 3 akapit pierwszy protokołu nie przewiduje żadnego zwolnienia w odniesieniu do kontrahentów Unii. Trybunał wywnioskował z tego, że Królestwo Belgii odmawiając zwolnienia Unii z regionalnego podatku od nieruchomości, którego podatnikami są właściciele nieruchomości, a którego ciężar ponosi na podstawie umowy najmu Unia, nie uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążą na mocy art. 3 akapit pierwszy protokołu. Przeniesienie ciężaru podatku na Unię wynikało z zawartej umowy; zostało ono zatem dobrowolnie zaakceptowane przez Komisję.

28 — Jeżeli chodzi o „użytek służbowy" dokonywanych przez Unię zakupów, zob. C. Schmidt, Le protocole sur les privilèges et immunités des Communautés européennes – Commentaire de l'article 218 du Traité de Rome et de l'article 28, premier alinéa, du traité de fusion, *Cahiers de droit européen*, 1991, s. 67–100, pkt 17; J. Duffar, *Contribution à l'étude des privilèges et immunités des organisations internationales*, Paryż, LGDJ, 1982, rozdział VII, s. 291, 292, pkt 341.

29 — Zobacz J. Duffar cytowany w poprzednim przypisie, pkt 339: „dbałość o nie spowodowanie zakłóceń konkurencji jest wyrażona jednoznacznie w art. 3 akapit [drugi] [protokołu]. Zwolnienie powinno być ograniczone do działalności będącej statutowym celem tej organizacji, a gdy tylko ograniczenie to zostanie przekroczone, zwolnienie nie ma zastosowania".

30 — W wyroku Komisja/Belgia Trybunał orzekł, że zwolnienie nie może być przyznane, ponieważ nie ma ono zastosowania wobec kontrahentów Unii, i dopiero potem stwierdził, iż wniosku tego „nie podważa" cel art. 3 protokołu, jakim jest zagwarantowanie niezależności i prawidłowego funkcjonowania Unii (C-437/04, EU:C:2007:178, pkt 55–56). W wyroku Wspólnota Europejska Trybunał zauważył, że Komisja „w każdym razie" nie przedstawiła żadnego dowodu na potwierdzenie, że uiszczenie spornych opłat mogłoby nieć niekorzystny wpływ na niezależność Unii i zakłócić jej prawidłowe funkcjonowanie (C-199/05, EU:C:2006:678, pkt 43).

31 — C-437/04, EU:C:2007:178, pkt 50 i 51.

55. W niniejszej sprawie podatnikiem w odniesieniu do regionalnej opłaty za energie elektryczną jest, zgodnie z art. 26 § 1 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej, dostawca energii elektrycznej, który kupuje ją od producenta i odsprzedaje. Podatnikiem w odniesieniu do regionalnej opłaty gazowej jest zgodnie z art. 20 § 1 zarządzenia dotyczącego gazu, operator systemu dystrybucyjnego, a także od 2011 r., zgodnie z art. 20 p § 1, dostawca gazu, który kupuje go od importerów i odsprzedaje. Zatem Unia uiszcza opłaty regionalne na podstawie umów łączących ją z podatnikami. Tak więc spółka Electrabel, która do dnia 31 lipca 2009 r. dostarczała energię elektryczną Komisji, Radzie, Parlamentowi oraz Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i pozostaje do chwili obecnej ich dostawcą gazu, przeniosła na Unię ciężar opłat regionalnych [32]. Natomiast spółka Luminus, która była ich dostawcą energii elektrycznej od dnia 1 sierpnia 2009 r. do dnia 31 lipca 2012 r. [33], nie przeniosła na Unię ciężaru opłat regionalnych [34].

56. Komisja podnosi w tym względzie, że przyjęte przez Trybunał w wyroku Komisja/Belgia rozstrzygnięcie nie może być przeniesione na grunt niniejszej sprawy. Komisja nie kwestionuje, że podatnikiem w odniesieniu do opłat regionalnych jest w świetle prawa belgijskiego dostawca lub operator systemu dystrybucyjnego a nie Unia. Jednakże podnosi ona zasadniczo, że przeniesienie ciężaru opłat regionalnych nie wynika wyłącznie z przysługującej stronom swobody zawierania umów, ponieważ z jednej strony, przeniesienie ciężaru opłat regionalnych odzwierciedla wolę belgijskiego ustawodawcy, a z drugiej, ciężar opłat regionalnych jako podatków pośrednich, jest przenoszony na odbiorców. Sytuacja w niniejszej sprawie, która dotyczy podatku pośredniego, różni się zatem od sytuacji badanej przez Trybunał w sprawie Komisja/Belgia, która dotyczyła podatku bezpośredniego. Odmowa przyznania immunitetu w odniesieniu do podatków pośrednich na tej podstawie, że Unia nie jest ich podatnikiem, prowadziłaby w praktyce prawie zawsze do odmowy przyznania jej immunitetu w odniesieniu do podatków pośrednich.

57. Na początku przyznam, że nie przekonuje mnie zupełnie argument Komisji, jakoby cechą podatków pośrednich było to, że ich ciężar jest przenoszony. Nie chodzi o ustalenie, czy ciężar podatków pośrednich z natury rzeczy jest przenoszony, tylko czy ciężar podatku pośredniego w niniejszej sprawie, to znaczy opłat regionalnych, jest przenoszony.

58. Jednakże stanowisko Komisji, zgodnie z którym nie można uchylić immunitetu tylko na tej podstawie, że Unia nie jest podatnikiem w odniesieniu do opłat regionalnych, zasługuje moim zdaniem na uwzględnienie z następujących przyczyn.

59. Po pierwsze, z brzmienia art. 3 akapit drugi protokołu nie wynika, że podatki pośrednie lub podatki z tytułu sprzedaży, których dotyczy ten przepis, aby korzystać z immunitetu, powinny być należne wyłącznie od Unii. Prawodawca Unii mógł bowiem postanowić, że „[r]ządy państw członkowskich, wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, podejmują stosowne środki w celu umorzenia lub zwrotu kwoty podatków pośrednich lub podatków z tytułu sprzedaży mienia ruchomego i nieruchomego, *którymi opodatkowana jest Unia*, w przypadku gdy dokonuje ona, do celów użytku służbowego, poważnych zakupów". Zaś tak nie jest. Jak zauważyłem, przepis ten ustanawia jedynie wymóg, aby podatki pośrednie były „wliczon[e] w cenę", którą zapłaciła Unia, aby „cena zawiera[ła]" podatki pośrednie. Wystarczy zatem, że Unia w praktyce zapłaci kwotę podatków pośrednich, aby weszły one w zakres stosowania art. 3 akapit drugi protokołu, nie ma wymogu, aby Unia była ich podatnikiem.

32 — Artykuł 4.2 ogólnych warunków zawartej przez Komisję ze spółką Electrabel umowy dotyczącej dostarczania energii elektrycznej wysokiego napięcia stanowi, że „nasze ceny energii elektrycznej są powiększone o nałożone na nas przez właściwe organy […] podatki, taksy, opłaty, składki, należności, dodatki i koszty, które mamy prawo lub obowiązek przenosić na naszych klientów i które są związane lub wynikają z naszej działalności, w najszerszym rozumieniu tego pojęcia, w zakresie obrotu energią elektryczną i gazem ziemnym lub wynikają z niej, jak opłata na finansowanie CREG, federalna składka przeznaczona na finansowanie niektórych zadań użyteczności publicznej oraz akcyza za energię elektryczną".

33 — Wyłącznie w zakresie wysokiego napięcia: w zakresie niskiego napięcia (jeżeli chodzi o Parlament, średniego napięcia), Electrabel pozostaje do dnia dzisiejszego dostawcą Komisji, Rady i Parlamentu (z akt sprawy nie wynika, aby Komitet Ekonomiczno-Społeczny miał zawartą umowę dotyczącą niskiego napięcia).

34 — Artykuł 3.2 warunków szczególnych umowy zawartej przez Komisję dotyczącej dostarczania energii elektrycznej wysokiego napięcia stanowi, że „podatki, opłaty i inne należności regionalne i federalne nie mogą być fakturowane".

60. Po drugie, nie można odmówić immunitetu podatkowego tylko na tej podstawie, że prawo krajowe nie traktuje Unii jako podatnika.

61. Prawo belgijskie określa bowiem podatnika w odniesieniu do opłat regionalnych (dostawca energii elektrycznej, operator systemu dystrybucyjnego, a także dostawca gazu), jak również podstawę ich wymiaru (udostępnienie energii elektrycznej, przepustowość liczników), ich stawki (wartość w euro odpowiadająca poszczególnym zakresom mocy oddanej do dyspozycji albo przepustowości liczników gazu) oraz zwolnienia (zwolnienie mocy pozostawionej do dyspozycji odbiorców na potrzeby ich sieci transportu kolejowego).

62. W konsekwencji odmowa przyznania immunitetu na tej podstawie, że Unia nie jest podatnikiem danego podatku, niezależnie od tego, czy chodzi o podatek bezpośredni, czy pośredni, oznaczałaby przyznanie państwu siedziby uprawnienia do określenia pojęcia podatku w rozumieniu art. 3 protokołu. Tymczasem, jak zauważyłem, Trybunał w wyroku AGF Belgium orzekł, że pojęcie podatku podlega wykładni autonomicznej [35].

63. Pozostaje do zbadania argument Królestwa Belgii dotyczący umownego charakteru przeniesienia ciężaru opłat regionalnych na odbiorcę końcowego. Uważam w tym względzie, że istnieją poważne podstawy, aby wątpić w czysto umowny charakter przeniesienia ciężaru tych opłat.

64. Przede wszystkim, możliwość przeniesienia ciężaru opłat regionalnych jest wyraźnie przewidziana w zarządzeniu dotyczącym energii elektrycznej oraz w zarządzeniu dotyczącym gazu. Artykuł 20 zarządzenia dotyczącego gazu [36] stanowi, że „[u]względnianie [kosztów związanych z wykonywaniem zadań z zakresu usług publicznych] w taryfach jest regulowane przepisami federalnymi". Artykuł 26 § 9 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej [37] zawiera podobny przepis. W komentarzu do przepisów projektu zarządzenia dotyczącego gazu, czytamy w odniesieniu do art. 20, że artykuł ten „stanowi wyłącznie, że koszty związane z wykonywaniem [zadań z zakresu usług publicznych] są ponoszone przez operatora systemu, który może *włączyć* je, tak samo jak inne swoje pozycje kosztowe, do projektu taryfy przedkładanego [Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz (komisji regulacji energii elektrycznej i gazu)], z uwzględnieniem arrêté royal organisant la structure tarifaire générale des réseaux de distribution (rozporządzenia królewskiego w sprawie organizacji ogólnej struktury taryfowej odnoszącej się do systemów dystrybucji)" [38]. Arrêté royal relatif à la structure tarifaire générale et aux principes de base et procédures en matière de tarifs et de comptabilité des gestionnaires des réseaux de distribution de gaz naturel actifs sur le territoire belge (rozporządzenie królewskie w sprawie ogólnej struktury taryfowej oraz podstawowych zasad proceduralnych dotyczących taryf i rachunkowości operatorów systemów dystrybucyjnych gazu ziemnego na terytorium Belgii) z dnia 29 lutego 2004 r. [39]. stanowi, że „faktury wystawiane na podstawie taryfy *zawierają* pozycje taryfowe związane z podatkami, taksami, dopłatami, należnościami i wynagrodzeniami […]. *Obejmują one odpowiednio*: 1) dopłaty, taksy lub wynagrodzenia związane z finansowaniem obowiązków świadczenia usługi publicznej […]" [40].

65. Następnie, zwracam uwagę, że zgodnie z art. 26 § 2 akapit drugi zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej podatnik jest zwolniony z opłaty regionalnej dotyczącej energii elektrycznej „z tytułu mocy pozostawionej do dyspozycji odbiorców na potrzeby ich sieci transportu kolejowego". Innymi słowy opłata nie jest należna, w przypadku gdy odbiorca końcowy jest operatorem sieci transportu

35 — C-191/94, EU:C:1996:144, pkt 16. Zobacz pkt 39 niniejszej opinii.

36 — Do czasu jego uchylenia zarządzeniem z dnia 20 lipca 2011 r. zmieniającym zarządzenie dotyczące gazu, zob. przypis 13.

37 — Do czasu jego uchylenia zarządzeniem z dnia 20 lipca 2011 r. zmieniającym zarządzenie dotyczące energii elektrycznej, zob. przypis 9.

38 — Parlament Regionu Bruxelles-Capitale, documents parlementaires, session 2003/2004, dokument A-506/1-03/04, commentaire des articles, article 20 (wyróżnienie moje).

39 — *Moniteur belge* z dnia 11 marca 2004 r., s. 13656.

40 — Artykuł 9 (wyróżnienie moje).

kolejowego: belgijski ustawodawca uwzględnił zatem sposób wykorzystania energii, a przynajmniej jeden szczególny sposób wykorzystania (trakcję kolejową). Na podstawie art. 26 § 2 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej można wywnioskować, że regionalna opłata za energię elektryczną ma obciążać odbiorcę, to znaczy jej ciężar ma być przenoszony na odbiorcę końcowego.

66. Wreszcie, szczególnie znaczące jest to, że zgodnie z wiedzą posiadaną przez Trybunał, *tylko jeden* podatnik opłat regionalnych, spółka Luminus, zgodził się nie przenosić ciężaru tych opłat na Unię. Komisja twierdzi, że musiała zrezygnować z umieszczania w warunkach przetargów klauzuli przewidującej zakaz przenoszenia ciężaru opłat regionalnych na Unię, ponieważ żaden z oferentów nie był skłonny zaakceptować takiej klauzuli. Spółka Luminus, która zaakceptowała zakaz przenoszenia ciężaru opłat regionalnych uczyniła tak, zdaniem Komisji, dlatego, że była w błędnym przekonaniu, iż sama nie jest obowiązana do ponoszenia tych opłat. Co więcej, spółka Luninus zażądała następnie od Unii zwrotu opłat regionalnych.

67. Jeżeli nawet, jak podnosi Królestwo Belgii, podatnik nie ma obowiązku przenoszenia ciężaru opłat regionalnych na odbiorcę końcowego, faktem jest także, iż w przypadku braku przeniesienia, podatnik jest obowiązany wpłacić opłaty regionalne organom Regionu Bruxelles-Capitale.

68. Komisja podnosi w tym względzie, że podatnik, który z uwagi na brak odpowiedniego postanowienia umowy, nie przenosiłby ciężaru opłat regionalnych na swoich klientów miałby trudności, aby udźwignąć ich ciężar ekonomiczny, tak że znalazłby się w kłopotliwej sytuacji. Królestwo Belgii odpowiada, że gdyby tak było, Komisja udzieliłaby spółce Luminus „zamówienia publicznego zwanego deficytowym" oraz że nie może ona powoływać się na niezgodność z prawem, do której sama doprowadziła.

69. Jest dla mnie w tym względzie oczywiste, że podatnik, który nie przenosiłby ciężaru opłat regionalnych na swoich klientów, znalazłby się w kłopotliwej sytuacji. Przeniesienie ciężaru tych opłat leżałoby w jego interesie, bowiem jest on obowiązany do ich zapłaty organom publicznym, nawet jeżeli nie przenosi ich ciężaru. Podatnik powinien zatem przenosić ciężar tych opłat, inaczej bowiem znalazłby się w trudnej pod względem gospodarczym sytuacji.

70. Wyjaśnię wreszcie, że okoliczności niniejszej sprawy różnią się od tych, które badał Trybunał w wyroku Komisja/ Belgia.

71. W wyroku tym Trybunał uzasadnił odmowę zwolnienia ze spornego regionalnego podatku od nieruchomości tym, że przeniesienie jego ciężaru na Unię wynikało z umowy, a więc Unia mogła odmówić jego ponoszenia. Tymczasem w niniejszej sprawie wydaje się, że Unia nie dysponuje swobodą co do odmowy przeniesienia na nią ciężaru opłat regionalnych porównywalną do tej, którą miała, gdy chodziło o odmowę ponoszenia ciężaru regionalnego podatku od nieruchomości. Gdyby bowiem właściciel nieruchomości uzależnił zawarcie umowy najmu od przeniesienia ciężaru tego podatku, najprawdopodobniej Unia mogłaby zwrócić się do innych wynajmujących. Byłoby jej trudniej zwrócić się do innych dostawców energii elektrycznej lub gazu, bo chociaż rynki energii elektrycznej i gazu są rynkami otwartymi na konkurencję, to liczba działających na nich operatorów nie jest nieograniczona.

72. Tak więc Trybunał może uwzględnić żądanie Komisji w niniejszej sprawie nie stając w sprzeczności z wyrokiem Komisja/Belgia. Co prawda Trybunał orzekł w tym wyroku, że „sytuacja na rynku nie może powodować powstania immunitetu podatkowego". Uważam jednak, że to nie sytuacja ekonomiczna na rynku energii elektrycznej i gazu, lecz charakter tego rynku, co prawda otwarty, ale regulowany, ogranicza swobodę wyboru dostawcy. Nie można porównywać rynku energii elektrycznej i gazu do rynku nieruchomości, którego dotyczył wyrok Komisja/Belgia.

73. Tytułem wniosku wstępnego uważam, że Komisja udowodniła w sposób wymagany prawem, że przesłanki objęcia immunitetem przewidziane w art. 3 akapit drugi protokołu, zostały spełnione.

E – *W przedmiocie uznania za „jedynie wynagrodzenie za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej" w rozumieniu art. 3 akapit trzeci protokołu*

74. Posiłkowo Królestwo Belgii twierdzi, że nawet gdyby uznać, iż opłaty regionalne są należne od Unii, tak czy inaczej należałoby zakwalifikować je jako jedynie wynagrodzenie za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej. Ze względu na tę kwalifikację, w myśl art. 3 akapit trzeci protokołu, opłaty nie są objęte immunitetem. W konsekwencji, przed sformułowaniem ostatecznego wniosku, należy zbadać ten argument.

75. Trybunał orzekł, że opłata stanowi „jedynie wynagrodzenie za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej" w rozumieniu art. 3 akapit trzeci protokołu, jeżeli spełnione są dwie przesłanki. Po pierwsze, usługa użyteczności publicznej jest – a przynajmniej może być – świadczona na rzecz tych, którzy uiszczają opłatę [41]. Po drugie, powinien istnieć bezpośredni i proporcjonalny związek między rzeczywistym kosztem tej usługi a opłatą uiszczoną przez beneficjenta [42]. Przeanalizuję kolejno, czy opłaty regionalne spełniają obydwie te przesłanki.

1. W przedmiocie pojęcia usługi świadczonej na rzecz tych, którzy uiszczają opłatę

76. Komisja utrzymuje, że usługi finansowane z opłat regionalnych bądź nie są świadczone na rzecz Unii, bądź też nie są przeznaczone wyłącznie dla niej.

77. Jeżeli chodzi o regionalną opłatę za energię elektryczną, to jak podkreśla Komisja, niektóre z zadań z zakresu usług publicznych przewidzianych w art. 24 i 24a zarządzenia dotyczącego energii, są skierowane wyłącznie do odbiorców w gospodarstwach domowych, a zatem Unia nie może z nich korzystać. Podobnie jeżeli chodzi o minimalne nieprzerwane dostawy energii elektrycznej na użytek gospodarstw domowych, jak również dostarczanie energii elektrycznej według taryfy socjalnej przewidziane w art. 24 § 1 pkt 1 i 2. Wbrew temu, co twierdzi Królestwo Belgii, bez znaczenia jest okoliczność, że z powyższych usług użyteczności publicznej mogą korzystać urzędnicy Unii: art. 3 protokołu ustanawia immunitet na rzecz Unii, nie na rzecz jej urzędników i pracowników. Zatem usługi użyteczności publicznej powinny być świadczone na rzecz Unii.

78. W konsekwencji ani minimalne nieprzerwane dostawy energii elektrycznej na użytek gospodarstw domowych, ani dostarczanie energii elektrycznej według taryfy socjalnej nie stanowią usług użyteczności publicznej w rozumieniu art. 3 akapit trzeci protokołu.

79. Uważam natomiast, że inne usługi użyteczności publicznej spośród tych, o których mowa w zarządzeniu dotyczącym energii, mogą być lub rzeczywiście są świadczone na rzecz Unii.

80. Nie można według mnie wykluczyć, że Unia może skorzystać z przewidzianej w art. 24a pkt 1 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej możliwości odsprzedania energii elektrycznej wytworzonej w kogeneracji. Komisja wskazuje w tym względzie, że instytucje Unii dysponują urządzeniami do kogeneracji. Uważam, że bez znaczenia jest to, iż poziom wytworzonej przez instytucje energii jest niższy niż jej zużycie, tak że nie sprzedają one energii elektrycznej, którą wytwarzają w kogeneracji: wystarczy, że Unia może skorzystać z możliwości odsprzedania wytworzonej w ten sposób energii elektrycznej. Bez znaczenia jest również to, że odkup energii elektrycznej wytworzonej w kogeneracji wpisuje się w ramy polityki środowiskowej Regionu Bruxelles-Capitale: wbrew temu, co twierdzi Komisja, nie wpływa to na charakter odkupu jako usługi świadczonej na rzecz Unii. Ponadto, nie można wykluczyć, że podczas niektórych okresów w ciągu dnia Unia wytwarza więcej energii niż jej używa. Wreszcie, sprzedaż energii elektrycznej, ze względu na niewielkie ilości wchodzące w grę, nie może być utożsamiana z działalnością gospodarczą, której prowadzenie nie należy do zadań Unii.

41 — Wyroki: AGF Belgium, C-191/94, EU:C:1996:144, pkt 26; Wspólnota Europejska, C-199/05, EU:C:2006:678, pkt 21.

42 — Wyrok Wspólnota Europejska, C-199/05, EU:C:2006:678, pkt 25.

81. Ponadto, budowa, konserwacja i odtwarzanie instalacji oświetlenia publicznego, o których mowa w art. 24a pkt 2 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej, stanowi usługę świadczoną na rzecz Unii, jeżeli chodzi o oświetlenie dzielnic, w których znajdują się siedziby instytucji i organów Unii. Co prawda oświetlenie publiczne służy wszystkim przebywającym w Brukseli, nie tylko Unii. Jednakże wbrew temu, co twierdzi Komisja, pojęcie wynagrodzenia za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej nie zakłada, moim zdaniem, że usługa jest świadczona tej konkretnie osobie, która za nią płaci: art. 3 akapit trzeci protokołu dotyczy „usług użyteczności publicznej", a nie wykonanych usług, które stanowią ekwiwalent świadczenia umownego w rozumieniu prawa prywatnego. W konsekwencji oświetlenie publiczne jako takie może co do zasady stanowić świadczoną na rzecz Unii usługę użyteczności publicznej w rozumieniu art. 3 akapit trzeci protokołu.

82. Unia rzeczywiście skorzystała przede wszystkim z programu racjonalnego wykorzystania energii elektrycznej, o którym mowa w art. 24 § 2 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej. Komisja nie zaprzecza, że instytucje i organy Unii korzystały z „dopłaty energetycznej" przeznaczonej na przykład na poprawę efektywności energetycznej oświetlenia budynku.

83. W konsekwencji, Unia mogła korzystać z niektórych usług publicznych finansowanych z regionalnej opłaty dotyczącej energii elektrycznej (odkup energii elektrycznej wytworzonej w kogeneracji) lub rzeczywiście z nich korzystała (oświetlenie publiczne, program racjonalnego wykorzystania energii elektrycznej).

84. Jeżeli chodzi o regionalną opłatę gazową, zwrócę jedynie uwagę, że Unia może korzystać z jednej z usług publicznych, o których mowa w art. 18 i 18a zarządzenia dotyczącego gazu: z programu racjonalnego wykorzystania gazu przewidzianego w art. 18a § 2 zarządzenia dotyczącego gazu. Wyjaśnię, że art. 18a § 2 zarządzenia dotyczącego gazu nadal obowiązuje oraz wątpliwe jest w związku z tym twierdzenie Komisji, jakoby od sierpnia 2011 r. wszystkie świadczenia użyteczności publicznej finansowane z regionalnej opłaty gazowej były adresowane wyłącznie do gospodarstw domowych.

85. Jednakże aby zakwalifikować opłaty regionalne jedynie jako wynagrodzenie za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej wyłączając je w ten sposób z zakresu stosowania art. 3 protokołu, nie wystarczy, aby stanowiły one wynagrodzenie z tytułu usług użyteczności publicznej świadczonych na rzecz Unii. Trzeba jeszcze, aby istniał bezpośredni i proporcjonalny związek między rzeczywistym kosztem tej usługi a kwotą opłat regionalnych. Otóż wydaje mi się, że w niniejszej sprawie brak jest takiego związku.

2. W przedmiocie bezpośredniego i proporcjonalnego związku między rzeczywistym kosztem usługi a kwotą opłat regionalnych uiszczoną przez beneficjenta

86. Komisja podnosi, że opłaty regionalne są naliczane na podstawie mocy oddanej do dyspozycji odbiorcy końcowemu [43]. Komisja wnioskuje na tej podstawie, że opłaty regionalne nie są naliczane na podstawie kosztów zadań z zakresu usług publicznych finansowanych z tych opłat.

87. Moim zdaniem należy zgodzić się z argumentacją Komisji.

88. Artykuł 26 § 3 zarządzenia dotyczącego energii elektrycznej stanowi bowiem, że „[o]płata obliczana jest na podstawie mocy pozostawionej przez podatnika do dyspozycji uprawnionych odbiorców końcowych". Wprowadzony w 2011 r. art. 20p § 3 zarządzenia dotyczącego gazu [44] stanowi, że „opłata naliczana jest na podstawie przepustowości liczników obsługiwanych przez operatora systemu na obszarze Regionu Bruxelles-Capitale, zainstalowanych u odbiorców końcowych. Przepustowość

43 — Z zastrzeżeniem, jeżeli chodzi o regionalną opłatę gazową i odbiorców końcowych posiadających liczniki o przepustowości 6–10 m^3/h (czyli o najmniejszej istniejącej przepustowości), wielkości zużycia z poprzedniego roku.

44 — Zobacz pkt 17 niniejszej opinii.

licznika określa się w oparciu o określoną w metrach sześciennych maksymalną wielkość przepływu gazu w ciągu godziny, dla jakiej został skonstruowany licznik". W myśl tych przepisów, kwota opłat regionalnych rośnie wraz z mocą oddaną do dyspozycji odbiorcom. Natomiast koszt usług świadczonych beneficjentom nie rośnie wraz z mocą oddaną im do dyspozycji. Odbiorca, do dyspozycji którego oddana została większa moc nie korzysta w większym stopniu z usług użyteczności publicznej niż odbiorca, do dyspozycji którego oddana została mniejsza moc: korzystanie z usług użyteczności publicznej, a więc ich koszt, nie jest związane z oddaną do dyspozycji mocą. W konsekwencji kwota opłat regionalnych nie ma związku z kosztami świadczenia usług użyteczności publicznej.

89. W związku z powyższym nie można traktować opłat regionalnych jako jedynie wynagrodzenia za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej w rozumieniu art. 3 akapit trzeci protokołu. Chociaż niektóre z zadań w zakresie usług publicznych finansowanych z tych opłat są lub mogą być świadczone na rzecz Unii, to kwota opłat nie zależy od kosztu tych usług. Tym samym Komisja dowiodła, że opłaty regionalne stanowią podatek w rozumieniu art. 3 protokołu.

90. Należy zatem uwzględnić skargę Komisji. Zgodnie z art. 138 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem, Królestwo Belgii należy obciążyć kosztami postępowania.

VI – **Wnioski**

91. Mając na względzie powyższe rozważania, proponuję, aby Trybunał:

1) stwierdził, że odmawiając udzielenia instytucjom i organom Unii mającym swoje siedziby w Brukseli immunitetu w zakresie opłat regionalnych, których celem jest finansowanie obowiązków świadczenia usługi publicznej w zakresie dostarczania energii elektrycznej i gazu, określonych w art. 26 ordonnance relative à l'organisation du marché de l'électricité en Région de Bruxelles-Capitale (zarządzenia w sprawie organizacji rynku energii elektrycznej w Regionie Bruxelles-Capitale) z dnia 19 lipca 2001 r. oraz w art. 20 ordonnance relative à l'organisation du marché du gaz en Région de Bruxelles-Capitale, concernant des redevances de voiries en matière de gaz et d'électricité et portant modification de l'ordonnance du 19 juillet 2001 relative à l'organisation du marché de l'électricité en Région de Bruxelles-Capitale (zarządzenia w sprawie organizacji rynku gazu w Regionie Bruxelles-Capitale dotyczącego opłat za zajęcie przestrzeni drogowej w związku z dostarczaniem gazu i energii elektrycznej, zmieniającego zarządzenie z dnia 19 lipca 2001 r. w sprawie organizacji rynku energii elektrycznej w Regionie Bruxelles-Capitale) z dnia 1 kwietnia 2004 r., Królestwo Belgii uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążą na mocy art. 3 akapit drugi Protokołu (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej;

2) obciążył Królestwo Belgii kosztami postępowania.